

науково-виробничий журнал. – 2009. – № 2. – С. 220–230.

10. Тертиця О. О. Напрямок реформування сфери ЖКГ : зарубіжний досвід та вітчизняна практика / О. О. Тертиця // Бізнес-навігатор : наук.-вироб. журн. – 2010. – № 2 (19). – С. 110–114.

11. Чубукова О. Ю. Підходи до формування державного сектору національної економіки / О. Ю. Чубукова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2010. – № 1 (9). – С. 49–53.

12. Яковлев О. К. Державний сектор економіки як феномен сучасних ринкових відносин / О. К. Яковлев // Вісн. соціально-економічних досліджень : Зб. наук. праць Одеського державного економічного університету. – 2010. – № 39. – С. 312–315.

УДК 330.31:332.1

Євдокименко В. К., д.е.н., професор,
Стеценко І. В., д.т.н., доцент,
Буковинський державний фінансово-економічний університет,
м. Чернівці

Визначення стратегії розвитку видів економічної діяльності на основі динаміки їх валової доданої вартості

У статті представлені результати дослідження темпів розвитку видів економічної діяльності різних країн. Побудована математична модель взаємозв'язків видів економічної діяльності та запропоновані шляхи максимізації випуску доданої вартості.

Ключові слова: валова додана вартість, моделювання.

В статье представлены результаты исследования темпов развития по видам экономической деятельности разных стран. Построена математическая модель взаимосвязей видов экономической деятельности и предложены способы максимизации выпуска добавочной стоимости.

Ключевые слова: валовая добавочная стоимость, моделирование.

The results of the study the rate of development of economic activities in different countries are presented. A mathematical model of the relationship of economic activities and the ways of maximizing the manufacture of value added.

Keywords: gross value added, modeling.

Постановка проблеми. Однією з актуальних, які постійно турбують вчених і практиків, є існуюча асиметричність та нерівномірність розвитку країн і регіонів, диференціація його рівня. Вона постійно актуалізується і розробляється багатьма авторами. Разом з тим вивчення існуючих розробок, описаних в [1], засвідчує дефіцит пропозицій щодо коректив до практики розробки стратегій відтворення структури видів економічної діяльності у контексті прискореного зростання і вирівнювання випуску валової доданої вартості (ВДВ) на особу населення.

У даній статті розглядається моделювання динаміки розвитку видів економічної діяльності та запропоновані шляхи визначення стратегії максимізації випуску валової доданої вартості.

Задача дослідження. Завдання даної роботи полягає в тому, щоб запропонувати можливий алгоритм визначення на перспективу темпів і пропорцій розвитку відповідних умовам країн видів економічної діяльності для забезпечення динамічного збільшення випуску валової доданої вартості на особу населення.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо проблему на прикладі економіки України. Для побудови моделі дані зі статистичного збірника [2; 3] попередньо слід їх обробити.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ
(за видами економічної діяльності)

По-перше, введемо змінні моделі (табл. 1).

Таблиця 1

Статистичні дані ВДВ за видами економічної діяльності України
(у фактичних цінах, млн грн)

Час, рік	с/г» мисливство, лісове господарство,	добувна промисловість	переробна промисловість	будівництво	торгівля; ремонт авто, побутових виробів та предметів особистого вжитку	діяльність транспорту та зв'язку	освіта	охорона здоров'я та надання соц. допомоги	інші види	ВДВ країни,
t	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	x_7	x_8	x_9	GVA
2002	29418	10016	40386	7653	24593	27523	10819	7361	46573	204342
2003	29059	10854	49702	10268	31622	35092	13781	9137	54982	244497
2004	37258	12518	64124	14463	41057	42694	16252	10952	79003	318321
2005	40542	17939	86863	16370	56041	47435	20882	13965	95966	396003
2006	41006	22064	109416	21168	68573	56053	26243	17722	124887	487132
2007	47417	31695	143428	30456	95220	70063	32905	22542	183166	656892
2008	65148	54337	164735	29185	131261	87078	43520	29209	256241	860714
2009	65758	40676	141878	21528	129997	97050	49239	34573	266631	847330
2010	82641	65551	158483	32518	164826	111013	55678	42181	287082	999973
2011	110564	87077	166382	37232	203755	133196	62099	45825	319320	1165450

По-друге, слід урахувати індекс інфляції k за формулою: $x_t = \frac{x_t}{k}$ (табл. 2).

Таблиця 2

Дані таблиці 1 з урахуванням інфляції

k	t	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	x_7	x_8	x_9	GVA
0,994	2002	29596	10076	40630	7699	24741	27689	10884	7405	46854	205575
1,075508	2003	27019	10092	46213	9547	29402	32628	12813	8496	51122	227332
1,207795	2004	30848	10364	53092	11975	33993	35349	13456	9068	65411	263555
1,332198	2005	30432	13466	65203	12288	42067	35607	15675	10483	72036	297255
1,486733	2006	27581	14841	73595	14238	46123	37702	17651	11920	84001	327653
1,733531	2007	27353	18283	82737	17569	54928	40416	18981	13004	105661	378933
2,120109	2008	30729	25629	77701	13766	61912	41072	20527	13777	120862	405976
2,380882	2009	27619	17084	59591	9042	54600	40762	20681	14521	111988	355889
2,597542	2010	31815	25236	61013	12519	63455	42738	21435	16239	110521	384969
2,717029	2011	40693	32049	61237	13703	74992	49023	22855	16866	117525	428943

По-третє, слід нормалізувати дані. Відлік часу будемо вести з 2002 року: $t := t - 2002$. А нормалізацію інших змінних виконаємо за формулою: $x_t = \frac{x_t}{x}$,

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ
(за видами економічної діяльності)

де \bar{x} – середнє значення змінної x .

Таблиця 3

Нормалізовані дані таблиці 2

t	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	x_7	x_8	x_9	GVA
0	0,975	0,569	0,654	0,629	0,509	0,723	0,622	0,608	0,529	0,628
1	0,890	0,570	0,744	0,780	0,605	0,852	0,732	0,698	0,577	0,694
2	1,016	0,585	0,855	0,979	0,699	0,923	0,769	0,745	0,738	0,804
3	1,002	0,760	1,050	1,004	0,865	0,930	0,896	0,861	0,813	0,907
4	0,908	0,838	1,185	1,164	0,949	0,984	1,009	0,979	0,948	1,000
5	0,901	1,032	1,332	1,436	1,130	1,055	1,085	1,068	1,193	1,157
6	1,012	1,447	1,251	1,125	1,273	1,072	1,173	1,131	1,364	1,239
7	0,909	0,965	0,960	0,739	1,123	1,064	1,182	1,192	1,264	1,086
8	1,048	1,425	0,982	1,023	1,305	1,116	1,225	1,333	1,247	1,175
9	1,340	1,809	0,986	1,120	1,542	1,280	1,306	1,385	1,327	1,309

Нормалізоване представлення даних надає можливість спостерігати одночасне змінювання значень змінних на одному графіку (рис. 1). Не зважаючи на те, що присутня загальна тенденція до зростання, не всі галузі ведуть себе однаково. У той час, як в одних відбувається падіння відносно середнього значення, в інших відбувається зростання і навпаки.

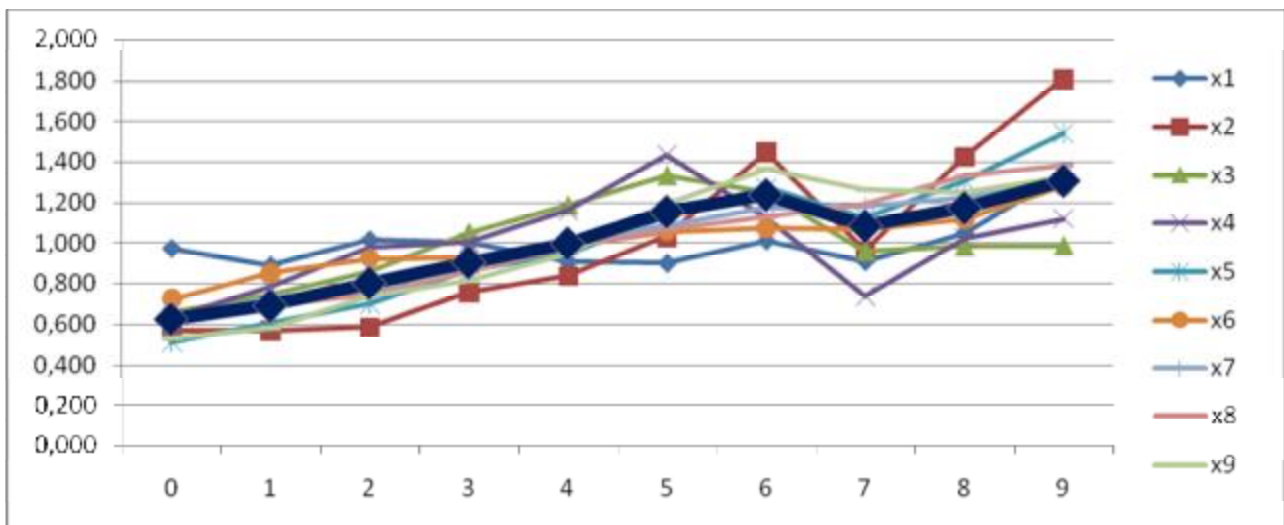

Рис. 1. Графічне представлення змінювання величин ВДВ за видами економічної діяльності

За четвертим кроком переходимо від дослідження змінювання значень змінних до дослідження динаміки змінювання значень змінних. Кожна зі змінних у таблиці 4 dx та $dsum$ розрахована за формулою $dx_t = x_{t+1} - x_t$. Перехід до нових змінних дозволяє зменшити кількість змінних моделі, оскільки змінні dx та $dsum$ не містять залежності від часу (рис. 2). Кореляція усіх змінних моделі зі змінною часу t не перевищує 0,22.

Таблиця 4

Темпи змінювання ВДВ у галузях економіки

t	dx1	dx2	dx3	dx4	dx5	dx6	dx7	dx8	dx9	dGVA
0	-0,085	0,001	0,090	0,151	0,096	0,129	0,110	0,090	0,048	0,066
1	0,126	0,015	0,111	0,198	0,094	0,071	0,037	0,047	0,161	0,111
2	-0,014	0,175	0,195	0,026	0,166	0,007	0,127	0,116	0,075	0,103
3	-0,094	0,078	0,135	0,159	0,083	0,055	0,113	0,118	0,135	0,093
4	-0,008	0,194	0,147	0,272	0,181	0,071	0,076	0,089	0,244	0,157
5	0,111	0,415	-0,081	-0,311	0,144	0,017	0,088	0,064	0,172	0,083
6	-0,102	-0,482	-0,292	-0,386	-0,150	-0,008	0,009	0,061	-0,100	-0,153
7	0,138	0,460	0,023	0,284	0,182	0,052	0,043	0,141	-0,017	0,089
8	0,292	0,385	0,004	0,097	0,237	0,164	0,081	0,051	0,079	0,134

Наступний етап є найбільш складним і відповідальним – відбір значимих змінних моделі. Кореляційний аналіз з попередніми значення показав, що сильного зв'язку з попередніми значеннями та зі значенням часу немає. Отже, можна стверджувати, що динаміка змінювання надходження ВДВ за окремими видами діяльності в межах розглядуваного періоду є сталою.

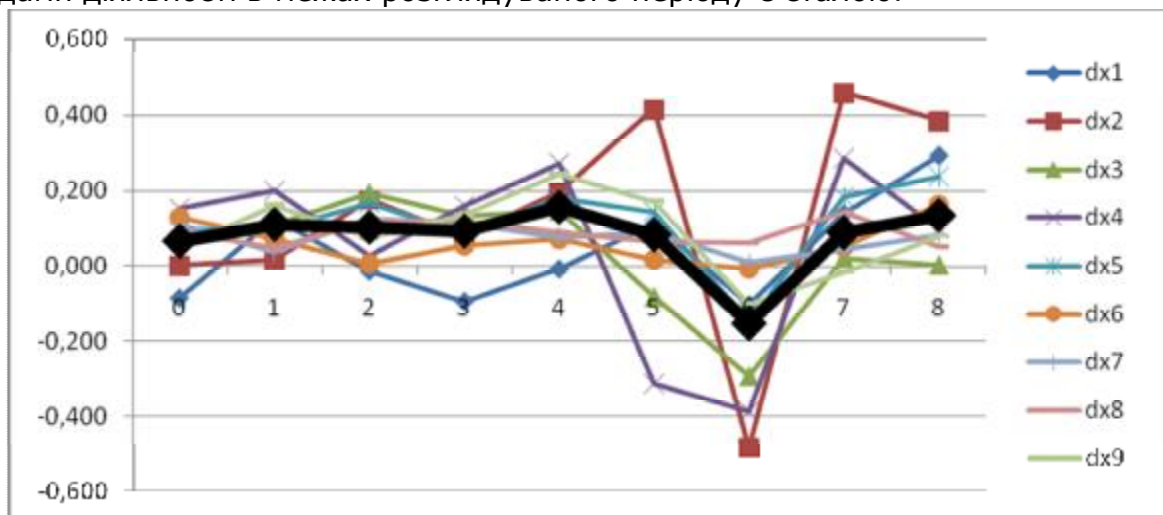

Рис. 2. Графічне представлення темпів змінювання ВДВ за видами економічної діяльності

Попарний кореляційний аналіз змінних моделі показав наявність сильної залежності від 2-4 змінних. Тому для побудови математичної моделі скористаємось методом з послідовним включенням змінних [4]. Маємо таку систему лінійних рівнянь, що математично описує взаємозв'язки між темпами зростання ВДВ різних галузей та рівняння, що описує зростання загального ВДВ:

$$\left\{ \begin{array}{l} dGVA = -0,0231 + 0,4839dx_5 + 0,2591dx_2 \\ dx_9 = 0,0727 + 0,4309dx_3 \\ dx_7 = 0,0695 + 0,1767dx_3 \\ dx_4 = 0,0072 + 1,283dx_3 \\ dx_8 = 0,0831 + 0,0599dx_4 \\ dx_6 = 0,0550 + 0,1267dx_4 \\ dx_2 = -0,1358 + 2,3831dx_5 \\ dx_1 = 0,1809 + 0,3916dx_2 - 2,2506dx_3 \end{array} \right. \quad (1)$$

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ
(за видами економічної діяльності)

З системи (1) випливає, що при заданих значеннях dx_2 та dx_5 можуть бути визначені усі інші змінні моделі. Тобто за темпами видів діяльності «переробна промисловість» та «торгівля» можна достатньо точно передбачити темпи зростання загального ВДВ країни. Пояснити цей факт можна взаємозв'язками між видами економічної діяльності. Наприклад, розвиток будівництва обумовлює розвиток діяльності транспорту, оскільки зростає потреба на перевезення матеріалів.

Точність оцінювання $dGVA$ за моделлю (1), вимірювана значенням критерію найменших квадратів, складає 0,014 (рис. 3). Похибка визначення параметрів моделі -0,0231, 0,4839 та 0,2591 дорівнює 0,01, 0,08 та 0,06 відповідно. Довірчий інтервал (95 %) дорівнює -0,0479, 0,2872, 0,1121 відповідно.

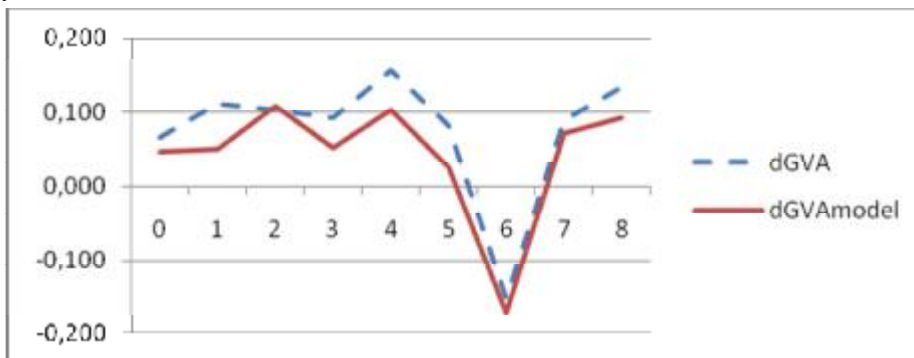

Рис. 3. Візуальне представлення фактичних та модельованих значень ВДВ країни (Україна)

Застосуємо побудовану модель для пошуку оптимальних значень темпів розвитку галузей для забезпечення найбільш можливого збільшення загального ВДВ країни за умови заданих обмежень темпи розвитку (використовується модуль оптимізації програмного забезпечення Mathcad 2000 Professional). Оптимізація при однаковому обмеженні $\Delta = 0,2$ темпів розвитку усіх видів економічної діяльності $dx_i \leq 0,2$ дає такі результати:

$dx1$	$dx2$	$dx3$	$dx4$	$dx5$	$dx6$	$dx7$	$dx8$	$dx9$	$dGVA$
0,045	0,2	0,15	0,2	0,141	0,08	0,096	0,095	0,137	0,084

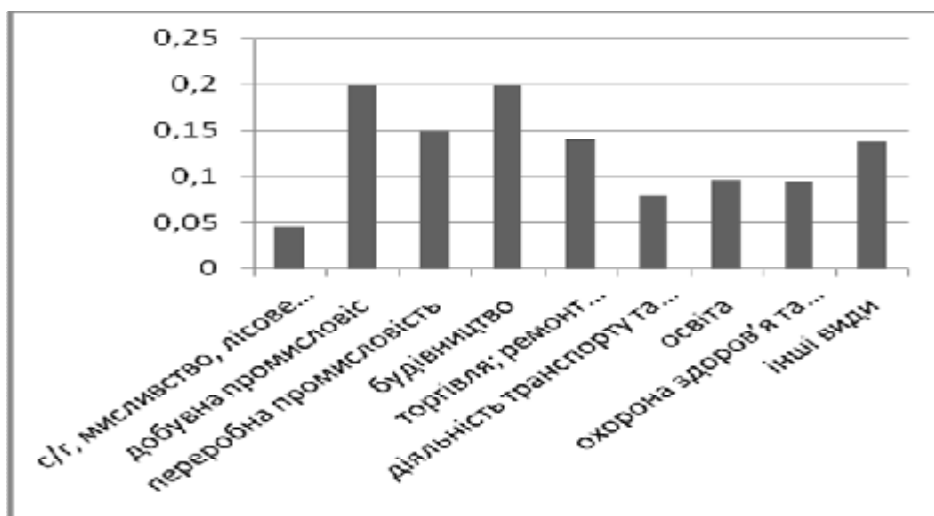

Рис. 4. Графічне представлення оптимальних значень темпів змінювання ВДВ за видами економічної діяльності

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ
(за видами економічної діяльності)

На рисунку 4 результати оптимізації представлені графічно. Виявилось, що найбільш ефективним для зростання ВДВ країни є розвиток галузей у сферах «добувна промисловість» (dx_2) та «будівництво» (dx_4). Наступними є «переробна промисловість» (dx_3), «торгівля» (dx_5) та «інші види» (dx_9). Найменше впливає на збільшення ВДВ країни розвиток «с/г» (dx_1), принаймні, цей вплив у 2002-2011 роках не помітний.

Перехід від нормалізованих оптимальних значень змінних до початкових здійснюється за формулою $dx_t = dx_t \cdot \bar{x}$ (табл. 5).

Таблиця 5

Перехід до початкових значень змінних моделі

	dx_1	dx_2	dx_3	dx_4	dx_5	dx_6	dx_7	dx_8	dx_9	$dGVA$
dx	0,045	0,200	0,150	0,200	0,141	0,080	0,096	0,095	0,137	0,084
\bar{x} , млн грн	30368	17712	62101	12235	48621	38299	17496	12178	88598	327608
$dx_t \cdot \bar{x}$, млн грн	1367	3542	9315	2447	6856	3064	1680	1157	12138	27519

Оптимальні значення $dGVA$, знайдені при різних обмеженнях Δ , є такими:

Δ	0,1	0,15	0,2	0,25	0,3	0,35	0,4
$dGVA$	0,041	0,064	0,084	0,104	0,125	0,145	0,165

Таблиця 6

Статистичні дані ВДВ за видами економічної діяльності України
(у фактичних цінах, млн грн)

Час, рік	с/г, лісове господарство та рибальство	переробна промисловість	будівництво	оптова роздрібна торгівля, ремонт авто, побутових виробів та предметів	транспортування та зберігання	фінансове та страхове посередництво	операції з нерухомим майном, оренда ат комерційна діяльність	державне управління та оборона, обов'язкове соц. забезпечення	освіта	охорона здоров'я та соц. допомога	інші види	ВДВ країни, GVA
t	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	x_7	x_8	x_9	x_{10}	x_{11}	GVA
1999	7281	10343	2738	6091	5429	950	5513	1828	1634	1079	6003	48889
2000	8901	17622	3929	8236	8035	1236	8099	3460	2326	1576	8569	71989
2001	15618	26812	6233	10664	11681	2301	12806	4249	3109	1808	10801	106082
2002	17289	33425	8649	12919	14479	3857	17716	6060	4431	3854	14243	136922
2003	22848	40413	11318	17512	19470	3686	20614	12329	6105	4949	16398	175642
2004	31055	52062	14649	22350	24827	5593	24833	11605	8346	6138	19475	220933
2005	24292	61250	18865	28131	29346	5826	32364	14613	9745	7692	23109	255233
2006	26862	72416	25548	35008	34803	6182	39513	16016	10925	8372	28626	304271
2007	23992	86952	37924	43026	43533	7923	49083	19567	12079	10304	33974	368357
2008	34126	100991	56131	53995	57119	11407	51411	24344	17510	13936	37566	458536
2009	32298	99187	52809	46969	58454	11250	52743	24566	17200	13902	41601	450979
2010	29874	113158	47762	26173	56227	11681	70968	22343	18440	15825	53946	466397
2011	7281	10343	2738	6091	5429	950	5513	1828	1634	1079	6003	48889

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ
(за видами економічної діяльності)

Використаємо запропоновану технологію визначення стратегії розвитку економіки країни на прикладі Румунії. Початкові дані мають вигляд, представлений у таблиці 6. У ході дослідження з'ясувалось, що пари змінних x_{10} , x_7 та x_{11} залежать одна від одної. Тому було прийнято рішення групувати ці дані (табл. 7).

Таблиця 7

Груповані статистичні дані ВДВ за видами економічної діяльності України (у фактичних цінах, млн грн)

Час, рік	с/г, лісове господарство та рибальство	переробна промисловість	будівництво	оптова роздрібна торгівля, ремонт авто, побутових виробів та предметів	транспорткування та зберігання	фінансове та страхове посередництво, охорона здоров'я та соц. допомога	операції з нерухомим майном, оренда ат комерційна діяльність та інші види	державне управління та оборона, обов'язкове соц. забезпечення	освіта	ВДВ країни, GVA
t	x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	x8	x9	GVA
1999	7281	10343	2738	6091	5429	950	5513	1828	1634	48889
2000	8901	17622	3929	8236	8035	1236	8099	3460	2326	71989
2001	15618	26812	6233	10664	11681	2301	12806	4249	3109	106082
2002	17289	33425	8649	12919	14479	3857	17716	6060	4431	136922
2003	22848	40413	11318	17512	19470	3686	20614	12329	6105	175642
2004	31055	52062	14649	22350	24827	5593	24833	11605	8346	220933
2005	24292	61250	18865	28131	29346	5826	32364	14613	9745	255233
2006	26862	72416	25548	35008	34803	6182	39513	16016	10925	304271
2007	23992	86952	37924	43026	43533	7923	49083	19567	12079	368357
2008	34126	100991	56131	53995	57119	11407	51411	24344	17510	458536
2009	32298	99187	52809	46969	58454	11250	52743	24566	17200	450979
2010	29874	113158	47762	26173	56227	11681	70968	22343	18440	466397
2011	7281	10343	2738	6091	5429	950	5513	1828	1634	48889

Після урахування індексу інфляції, нормалізації та переходу до темпів змінювання значень маємо такі дані (табл. 8).

Таблиця 8

Темпи змінювання ВДВ у галузях економіки Румунії

t	dx1	dx2	dx3	dx4	dx5	dx6	dx7	dx8	dx9	dGVA
0	0,071	0,128	0,055	0,086	0,092	0,062	0,096	0,128	0,079	0,095
1	0,349	0,201	0,130	0,133	0,162	0,130	0,166	0,090	0,119	0,177
2	0,159	0,189	0,163	0,153	0,160	0,374	0,232	0,204	0,217	0,198
3	0,131	0,034	0,064	0,108	0,100	-0,021	0,003	0,432	0,117	0,076
4	0,220	0,111	0,084	0,102	0,098	0,151	0,050	-0,158	0,159	0,093
5	-0,352	0,067	0,113	0,128	0,068	0,049	0,113	0,130	0,063	0,050
6	0,033	0,100	0,198	0,160	0,098	0,009	0,133	0,027	0,049	0,105
7	-0,138	0,146	0,387	0,191	0,186	0,177	0,163	0,164	0,053	0,153
8	0,253	0,090	0,492	0,214	0,251	0,316	-0,007	0,179	0,359	0,178
9	-0,097	-0,073	-0,177	-0,252	-0,026	-0,068	0,019	-0,044	-0,082	-0,076
10	-0,161	0,028	-0,307	-0,633	-0,188	-0,025	0,223	-0,238	-0,050	-0,090

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ
(за видами економічної діяльності)

За результатами моделювання маємо таку систему лінійних рівнянь, що математично описують взаємозв'язки між темпами зростання ВДВ у різних сферах економіки Румунії:

$$\left\{ \begin{array}{l} dGVA = -0,012095 + 0,559786dx_2 + 0,529351dx_3 \\ dx_6 = -0,033434 + 1,257830dx_2 \\ dx_7 = 0,06106 + 1,200803dx_2 - 0,660463dx_5 \\ dx_9 = 0,081541 - 0,627140dx_7 + 0,774487dx_6 \\ dx_4 = 0,154764 + 2,035804dx_5 \\ dx_8 = 0,066131 + 0,471462dx_4 \\ dx_2 = -0,046224 + 1,775178dx_5 \\ dx_1 = -0,067450 + 1,135215dx_9 \end{array} \right. \quad (2)$$

Якість побудованої оцінки $dGVA$ за моделлю (2) оцінюється значенням критерію найменших квадратів 0,0016 (рис. 5). Похибка визначення параметрів моделі -0,012095, 0,559786 та 0,529351 дорівнює 0,007, 0,075 та 0,050 відповідно. Довірчий інтервал (95%) дорівнює -0,0288, 0,3826, 0,4113 відповідно.

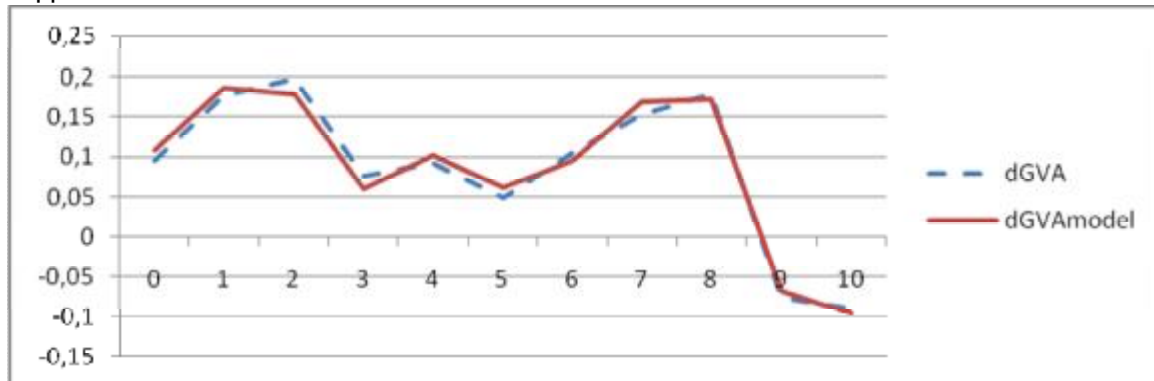

Рис. 5. Візуальне представлення фактичних та модельованих значень ВДВ країни (Румунія)

Оптимізація при однаковому обмеженні $\Delta = 0,2$ темпів розвитку усіх видів економічної діяльності $dx_i \leq 0,2$ дає такі результати:

dx_1	dx_2	dx_3	dx_4	dx_5	dx_{610}	dx_{711}	dx_8	dx_9	$dGVA$
0,063	0,186	0,200	0,128	0,139	0,200	0,193	0,126	0,115	0,165

Отже, найбільш ефективним для зростання ВДВ країни в умовах економіки Румунії є розвиток галузей у сферах «будівництво» (dx_3) та «фінансове та страхове посередництво, охорона здоров'я та соц. допомога» (dx_{610}). Наступними є «комерційна діяльність та інші види» (dx_{711}) та «переробна промисловість» (dx_2). Найменше впливає на збільшення ВДВ Румунії розвиток «с/г, лісове господарство та рибальство» (dx_1), як і для ВДВ України. Зауважимо, що при тих же обмеженнях в умовах економіки Румунії досягається темп зростання ВДВ майже вдвічі більший, ніж в умовах економіки України.

Таким чином, моделювання розподілу ВДВ між видами діяльності надає можливість визначити пріоритетні напрями розвитку для досягнення найбільшого збільшення ВДВ країни. У ході дослідження виявились деякі спільні риси в економіках двох країн – України та Румунії, а саме, сильний вплив на розвиток економіки такої сфери діяльності, як будівництво, та слабкий вплив сфери діяльності «с/г».

Висновки. Дослідження темпів розвитку видів економічної діяльності різних країн свідчить про наявність сильних взаємозв'язків між ними. Отже, об'єктивно потрібно здійснити активний вплив на їх розвиток у певних темпах і

пропорціях, щоб спричинити такий розвиток, який дозволить досягти максимального зростання валової доданої вартості країни. Методи, які запропоновані, дозволяють відшукати при заданих обмеженнях такі темпи і пропорції розвитку видів економічної діяльності, котрі забезпечили б максимізацію валової доданої вартості країни, або регіону.

Список використаних джерел

1. Хамчук В. П. Розвиток регіонів України і формування валової доданої вартості / В. П. Хамчук // Економіка АПК. – № 8. – 2010.
2. Статистичний збірник «Регіони України» 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://library.oseu.edu.ua/docs/StatZbirnyk%20Regiony%20Ukrainy.pdf>.
3. Статистичний збірник «Регіони України» 2013 Частина II [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ird.gov.ua/1/zb_reg2_2013.pdf.
4. Сайт Base Group Labs. Методы отбора переменных в регрессионные модели [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.basegroup.ru/library/analysis/regression/feature_selection.

УДК 338.518

Збродська О. В., к.е.н.,
Василькова К. В., Сенчук І. В.,
Буковинський державний фінансово-економічний університет,
м. Чернівці

Планування покращення якості продукції на підприємстві

У статті розглянуто сутність якості продукції, охарактеризовано показники та методи оцінювання якості продукції, розглянуто фактори, які впливають на якість продукції та запропоновано планові заходи по вдосконаленню якості продукції ПАТ «Чернівецьких хлібокомбінат». Важливим аспектом у статті є розгляд технологічного чинника, як фактора що впливає на якість продукції, а саме тістомісильна машина.

Ключові слова: якість продукції, показники якості, методи оцінювання якості, фактори, що впливають на якість, рентабельність та ін.

В статье рассмотрена сущность качества охарактеризованы показатели и методы оценивания качества продукции, рассмотрены факторы, влияющие на качество продукции и предложено плановые мероприятия по совершенствованию качества продукции ПАО «Черновицкий хлебокомбинат». Важным аспектом в статье является рассмотрение технологического фактора, как фактора влияющего на качество продукции, а именно тестомесильная машина.

Ключевые слова: качество показатели качества, методы оценки качества, факторы, влияющие на качество, рентабельность и другие.

The article deals with the nature of the product quality, performance, and describes methods for assessing the quality of products, examined the factors that affect the quality of the product and proposed action plan for improving the quality of products of PJSC «Chernivtsi bakery». An important aspect of the article is to examine the technological factor as a factor affecting the quality of products, such as kneading machine.

Keywords: quality of product, quality, quality assessment methods, factors affecting the quality, profitability, and so on.

Постановка проблеми. В умовах переходу до ринку успіх кожного конкретного товаровиробника оцінюється за рівнем ефективності виробництва, обумовленої в першу чергу ступенем задоволення потреб суспільства з найменшими витратами. При цьому в даний час визначальною характеристикою, яка формує суспільні потреби, стає якість продукції. Це пов'язано з тим, що якість продукції в умовах конкуренції є головним стимулом придбання продукції, одним з факторів її конкурентоспроможності.